

Vanhuspalveluiden tila

Yhteenveto THL Tutkimuksesta 2018

Yksityiset vs Julkiset Yksiköt

Lähde: vanhuspalveluiden tila 2018, thl

<https://thl.fi/fi/web/ikaantyminen/toimivat-vanhuspalvelut/vanhuspalvelujen-tila>

- Toteutus toukokuussa 2018
- Lähetettiin 2158 ympärivuorokautista hoivaa tarjoavaan yksikköön, julkisiin ja yksityisiin
- Tutkimus kattaa 95 % kaikista ympärivuorokautisen hoivan asiakkaista
- Yhteensä yksityisiä asukashuoneita oli noin 26 000 kpl ja julkisia noin 21 700 (yksityisten osuus 55 %)

Yksityinen versus julkinen, yhteenveto

- Yksityisellä 56 % asiakkaista osallistuu ulkoilemiseen viikottain, julkisella vain 30 %
- Yksityisellä 50 % asiakkaista osallistuu mielekkääseen tekemiseen ja harrastamiseen, julkisella vain 36 %
- Yksityisellä 83 % asiakkaiden toimitiloista on esteettömiä, julkisella vain 60 %
- Yksityisillä on selvästi useammin käytössä kirjalliset ohjeet hyvän hoidon kriteeristöön ja itsemääräämisoikeuteen liittyen
- Yksityiset tuottavat itse tärkeät tukipalvelut (54 % tuottaa itse), kun julkisella ulkoistetaan (vain 14 % tuottaa itse)
- Yksityisillä kirjataan hoito- ja palvelusuunnitelmiin selvästi useammin asiakkaan oma tavoite ja tavoitteellinen suunnitelma
- Omavalvontasuunnitelmat löytyvät molemmilta, mutta yksityisellä on useammin kuvattuna omavalvonnan seurannan prosessit
- Yksityisillä on sähköiset toiminnanohjausjärjestelmät (59%), kun julkiselta nämä puuttuvat lähes täysin (24 %)
- Yksityisellä esimies vastaa sijaisten hankinnasta tapauskohtaisesti ja sijaisia on helpompi saada kuin julkisella
- Yksityisellä on parempi kattavuus henkilöstön täydennyskoulutussuunnitelmien osalta
- Yksityisten henkilöstön määrä, koulutus ja tehtävien rakenne vastaavat paremmin yksikön asukkaiden palveluiden tarvetta
- Yksityisen henkilöstöllä on parempi osaaminen lähes kaikissa hoidon tärkeimmissä osa-alueissa
- Yksityisellä asiakkaat saavat useammin päättää uni-, ruokailu- ja peseytymisaikansa
- Yksityiset keräävät selvästi enemmän asiakaspalautetta toimintansa kehittämiseksi
- 93 % yksityisistä ja 95 % julkisista ylittää 0.5 mitoitusosuituksen toteutuneiden henkilöstömäärien perusteella

Yksityiset vs julkiset: asiakkaiden hoidon käytännöt

		YKSIT	JULK
Lääkeannosjakelu	Toimintayksikön säännöllisillä asiakkailla on käytössä apteekin lääkeannosjakelu, %	27,4	47,3
Punnituksen säännöllisyys	Asiakas on punnittu viimeisen puolen vuoden aikana, %	94,5	92,4
Omaisien osallistaminen	Asiakkaalla on hoitamiseen ja auttamiseen osallistuva omainen, %	7,6	7,1
	Yksiköllä on yhtenäiset ohjeistukset osallistaa omaisen asiakkaan hoitoon, %	45,5	44,7
Asiakkaan mahdollisuus osallistua mielekkääseen toimintaan	Osallistuu ulkoilemiseen viikottain, %	55,8	30,5
	Osallistuu ulkoilemiseen päivittäin, %	7,2	3,3
	Liikkuu omaehtoisesti (esim. räätälöidyt jumppaohjeet), %	29,2	16,2
	Osallistuu mielekkääseen tekemiseen ja harrastamiseen, %	49,9	35,9
	Osallistuu sosiaalista vuorovaikutusta tukevaan toimintaan (esim. keskustelu- ja lukupiirit), %	46,5	33,1
Toimintaa ohjaavat kirjalliset ohjeet ja kriteeristöt	Yksikössä on luotu ja käytössä kirjalliset ohjeet itsemääräämisoikeuden rajoittamisen käytännöistä, %	87,2	76
	Yksikössä on käytössä muistisairaana hyvän hoidon kriteeristö, %	60	50,4
Vapaaehtoistyöntekijät	Vapaaehtoistyöntekijät auttavat yksikössä esimerkiksi asiakkaiden ulkoiluttamisessa, %	52,7	64,3
Ympäri vuorokautisen hoidon toimitilat	Asiakashuoneita tai huoneistoja yhteensä, lkm	25997	21669
	Asiakkaiden käytössä olevat toimitilat ovat esteettömiä, %	83,3	60
	Toimitilat soveltuvat iäkkäiden palvelutarpeisiin, %	82,3	55
	Pariskunnilla on mahdollisuus asua yhdessä, %	89,6	86,3
Ympäri vuorokautisen hoidon tukipalvelujen järjestäminen	Toimintayksikkö tuottaa itse tukipalvelut (esim. siivous ja ruokapalvelut), %	53,8	14,1

Yksityiset vs julkiset: hoito- ja palvelusuunnitelmat

		YKSIT	JULK
Hoito- ja palvelusuunnitelman ajantasaisuus	Asiakkailla on ajantasainen hoito- ja palvelusuunnitelma, %	97,3	91,8
	Suunnitelmiin asetetaan tavoitteita toimintakyvyn mittaritietojen perusteella, %	64,4	51,7
	Asiakkaan oma tavoite kirjataan hoito- ja palvelusuunnitelmaan, %	56,1	39,7
	Hoito- ja palvelusuunnitelmaan sisältyy tavoitteellinen suunnitelma kuntoutumisen edistämiseksi ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi, %	72	57
	Jokin asiakkaan kuntoutumisen tavoitteista on toteutunut, %	21,6	18
	Hoito- ja palvelusuunnitelmaan sisältyy tavoitteellinen suunnitelma asiakkaan itsemääräämisoikeuden toteutumisesta, %	61,1	36,4
	Hoito- ja palvelusuunnitelman päivitys	Hoito- ja palvelusuunnitelmaa päivitetään asiakkaan palvelutarpeiden muuttuessa, %	99,8
Asiakkaan suunnitelman saatavuus	Voimassa oleva hoito- ja palvelusuunnitelma on omaisten saatavilla, %	98,9	98,7
	Voimassa oleva hoito- ja palvelusuunnitelma on asiakkaan saatavilla, %	98,5	98,8

Yksityiset vs julkiset: henkilöstön johtaminen

		YKSIT	JULK
Toimintaa ohjaava omavalvonta ja ohjeet	Yksikölle on laadittu omavalvontasuunnitelma, %	99,6	98,3
	Omavalvontasuunnitelmaan sisältyy henkilöstön luotettavuuden varmistaminen tai sen varmistamiseksi on laadittu erilliset menettelytapohjeet, %	91	88,6
	Omavalvontasuunnitelmaan sisältyvät toimenpiteet turvallisen lääkehoidon varmistamiseksi, %	99,5	97,9
	Omavalvontasuunnitelman seurannan prosessi(t) on kuvattu, %	93,2	83,6
	Yksikössä on sovittu käytännöt sosiaalihuoltolain 48§:n ja 49§:n (ilmoitusvelvollisuus) mukaisten ilmoitusten käsittelyyn, %	96,7	92
	Yksikössä on sovittu käytännöt tartuntatautilain (1227/2016) 17§:n mukaisten toimien toteuttamiseen, %	97,7	96,4
Toiminnanohjausjärjestelmä ja sijaisten järjestäminen	Yksikössä on käytössä sähköinen toiminnanohjausjärjestelmä, %	59,4	23,5
	Ammattitaitoisten sijaisten ja muun väliaikaisen työvoiman hankinta: esimies hankkii itse tapauskohtaisesti, %	80,2	42,9
	Sijaisia on jatkuvasti vaikea saada, %	3,9	5,4
	Sijaisuuksiin on jatkuvasti vaikea saada vastaavan koulutuksen saaneita henkilöitä, %	2,7	5,8
Henkilöstön täydennyskoulutus	Yksikössä on laadittu henkilöstön täydennyskoulutussuunnitelma, %	89,2	71,3
Henkilöstö suhteessa asiakkaiden palvelutarpeeseen	Yksikön henkilöstön määrä, koulutus ja tehtävä rakenne vastaavat hyvin toimintayksikön palveluja tarvitsevien ikäihmisten määrää ja palvelutarvetta, %	89,1	75,9
Uusien asiakkaiden hoitoisuus	Uudet asiakkaat nykyään parempikuntoisia kuin uudet asiakkaat vuosi sitten, %	4,4	1,5

Yksityiset vs julkiset: henkilöstön osaaminen

	YKSIT	JULK
Henkilöstön osaaminen		
Henkilöstöllä hyvä osaaminen kivun hoidossa, %	80,4	68
Henkilöstöllä hyvä osaaminen muistisairaana itsemääräämisoikeuden tukemisessa, %	73,6	51,3
Henkilöstöllä hyvä kuntoutumista edistävän toimintatavan osaaminen, %	80,7	71
Henkilöstöllä hyvä osaaminen ravitsemuksessa, %	83,3	76,1
Henkilöstöllä hyvä osaaminen kaatumisten ehkäisyssä, %	74,5	62,4
Henkilöstöllä hyvä osaaminen saattohoidossa, %	71,5	67,3
Henkilöstöllä hyvä osaaminen toimintakyvyn moniulotteisessa arvioinnissa, %	41	31,6
Henkilöstöllä hyvä osaaminen lääkehoidossa, %	87,3	78,7
Henkilöstöllä hyvä osaaminen lääkkeettömässä hoidossa, %	54,3	38,2
Henkilöstöllä hyvä osaaminen asiakkaiden ja omaisten kohtaamisessa, %	89,1	81,3
Henkilöstöllä hyvä osaaminen tietotekniikan hyödyntämisessä, %	39	29
Henkilöstöllä hyvä osaaminen teknologian hyödyntämisessä hoitotyön tukena, %	27,2	19,4
Henkilöstöllä hyvä osaaminen ajantasaisessa sähköisessä kirjaamisessa, %	66,9	56,5
Henkilöstöllä hyvä päihdeosaaminen, %	17,6	12,1
Henkilöstöllä hyvä mielenterveysosaaminen, %	23,4	14,2

Yksityiset vs julkiset: hoidon laatu

		YKSIT	JULK
Asiakkaan hoidon laatu	Asiakas päättää ylösnousu- ja nukkumaanmenoaikaansa, %	63	52,6
	Asiakas päättää ruokailuaikansa, %	30,2	22,1
	Asiakas päättää peseytymisaikansa, %	25,9	18,3
	Asiakas päättää itse vaatetuksestaan, %	55,5	52,5
	Asiakas pääsee mielestään riittävästi ulkoilemaan, %	50,4	28,3
	Asiakas saa säännöllisesti ja poikkeuksetta riittävästi tietoa häntä koskevista hoitotoimista, %	72,7	62
	Asiakas osallistuu oman hoitonsa suunnitteluun itse ja tarvittaessa omaistensa tai läheistensä tukemana, %	63,8	55,3
	Asiakas saa ne palvelut, joista on sovittu, %	97,3	94,7
	Asiakasta hoitavat työntekijät noudattavat sovittuja aikatauluja, %	92,5	85,8
	Asiakas saa nopeasti apua, jos hän tarvitsee sitä, %	96,7	92,6
	Asiakas kokee olevansa yksinäinen, %	1,9	2,5
	Palvelujen saatavuus	Hoitoa ja palvelua tarjotaan arkipäivisin, %	100
Hoitoa ja palvelua tarjotaan arki-iltaisain, %		100	100
Hoitoa ja palvelua tarjotaan arkiöisin, %		100	100
Hoitoa ja palvelua tarjotaan viikonloppupäivisin, %		100	100
Hoitoa ja palvelua tarjotaan viikonloppuiltaisain, %		100	100
Hoitoa ja palvelua tarjotaan viikonloppuöisin, %		100	100

Yksityiset vs julkiset: palaute ja kehittäminen

		YKSIT	JULK
Palautteen kerääminen asiakkailta, omaisilta ja henkilöstöltä	Asiakkailta kerättiin viimeisen vuoden aikana kirjallista palautetta palvelujen koetusta laadusta ja riittävydestä, %	80,5	67,2
	Asiakkaiden omaisilta tai läheisiltä kerättiin viimeisen vuoden aikana kirjallista palautetta palvelujen koetusta laadusta ja riittävydestä, %	85	69,1
	Henkilöstöltä kerättiin viimeisen vuoden aikana kirjallista palautetta palvelujen koetusta laadusta ja riittävydestä, %	77,5	58,1
Palvelujen kehittäminen	Yksikön palvelujen kehittämisessä on mukana asiakasraateja, %	21,6	29,9
	Yksikön palvelujen kehittämisessä on mukana kehittäjäasiakkaita, %	5,5	1,3
	Yksikön palvelujen kehittämisessä on mukana yksikön asiakkaita, %	70,5	59,8
	Yksikön palvelujen kehittämisessä on mukana omaisia tai läheisiä, %	77,9	67
	Yksikön palvelujen kehittämisessä on mukana vanhusneuvostoja, %	7	32,7
	Yksikön palvelujen kehittämisessä on mukana henkilöstöä, %	96,5	

Yksityiset vs julkiset: henkilöstö toteutunut määrä

Asukashuoneistojen lkm mitoituksen mukaan	Alle 0.5	0.5-0.59	0.6-0.69	Yli 0.7	Yht
Yksityinen	1281	9122	5772	3032	19207
Julkinen	1124	7171	10188	4473	22956
Yhteensä	2405	16293	15960	7505	42163
% jakauma	Alle 0.5	0.5-0.59	0.6-0.69	Yli 0.7	Yht
Yksityinen	6,7 %	47,5 %	30,1 %	15,8 %	100,0 %
Julkinen	4,9 %	31,2 %	44,4 %	19,5 %	100,0 %
Yhteensä	5,7 %	38,6 %	37,9 %	17,8 %	100,0 %

Kantelut sosiaalipalveluista ja Avin valvontapäätökset

Valviran kantelut 2017-2018

Avin valvontapäätökset 2018

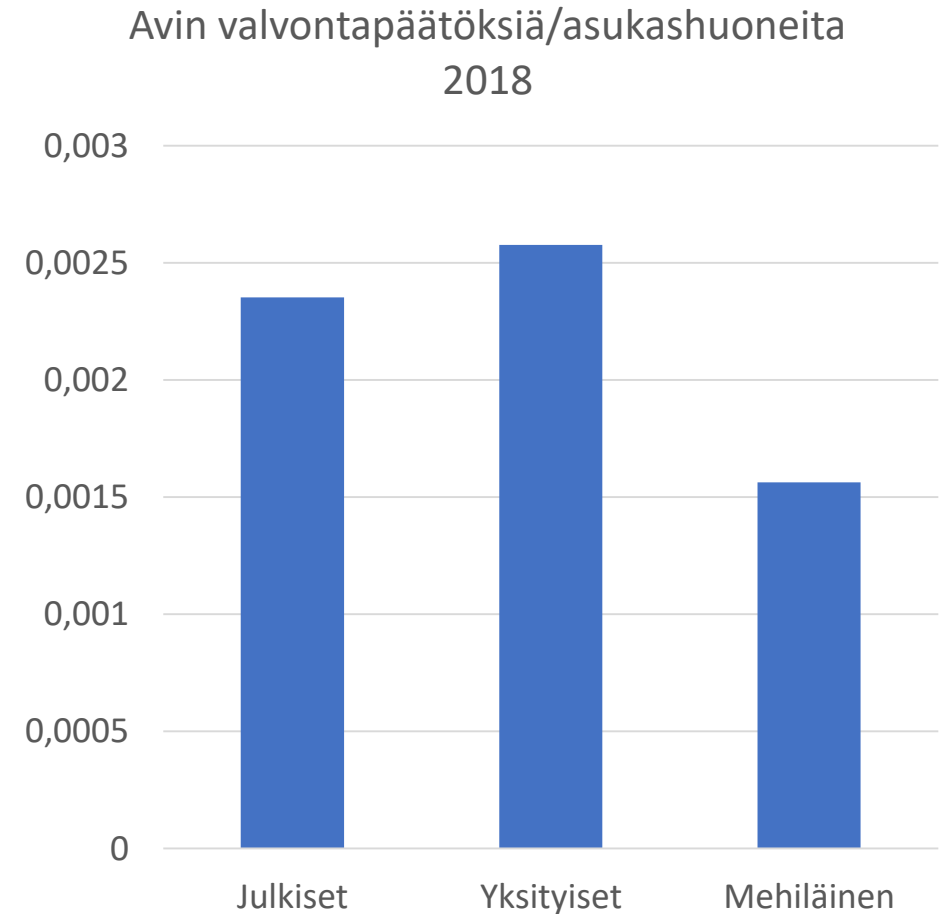
Yksityiset vs Julkiset Yksiköt

Yksityiset vs julkiset: sosiaalipalveluiden kantelut

- Vireillä olevat asiat
  - 2017: 330 kpl
  - 2018: 378 kpl
- Ratkaistuja asioita
  - 2017: 196 kpl
  - 2018: 395 kpl
- Palvelualoittain
  - Vanhustenhuolto 170 kpl
  - Lastensuojelu 101 kpl
  - Kehitysvammaisia ja vammaisia koskevia 45 kpl
  - Mielensterveys- ja päihdekuntoutujia koskevia 21 kpl
  - Toimeentulotukea, sosiaalityötä, sosiaalista kuntoutusta ja turvakotitoimintaa koskevia 19 kpl
- Kantelut yksityiset vs julkiset
  - 2017: 41 kpl yksityisiä vs 99 julkisia
  - 2018: 80 kpl yksityisiä vs 150 julkisia
  - Yhteensä: 121 kpl yksityisiä ja 249 kpl julkisia

Yksityiset vs julkiset: Avin valvontapäätökset 2018

Vanhustenhuollon valvonta-asiat 2018				
	Julkiset	Yksityiset	Mehiläinen	
Huomautus		6	10	2
Huomion kiinnittäminen		20	23	2
Kehotus		5	15	1
Käsityksen ilmaiseminen		10	5	0
Päätös valvonnan jatkamisesta		1	9	0
Muu		9	5	0
Yhteensä		51	67	5
Asukashuoneita	21669	25997	3199	
Mehiläisen osuus	Kaikista	Yksityisistä		
Huoneista	6,7 %	12,3 %		
Valvontapäätöksistä	4,2 %	7,5 %		
Suhteellinen osuus	63,1 %	60,6 %		

Mehiläisen yksityistä tehtiin noin 40 % vähemmän AVI:n huomautuksiin johtaneita valvontapäätöksiä suhteessa asukaspaikkojen lukumäärän versus yksityiset keskimäärin tai julkiset. Vuonna 2018 Mehiläinen ei saanut yhtään määräystä, toiminnan keskeytystä tai toimiluvan menetyksiä.

Vanhuspalveluihin käytetty raha ja henkilöstömitoitus

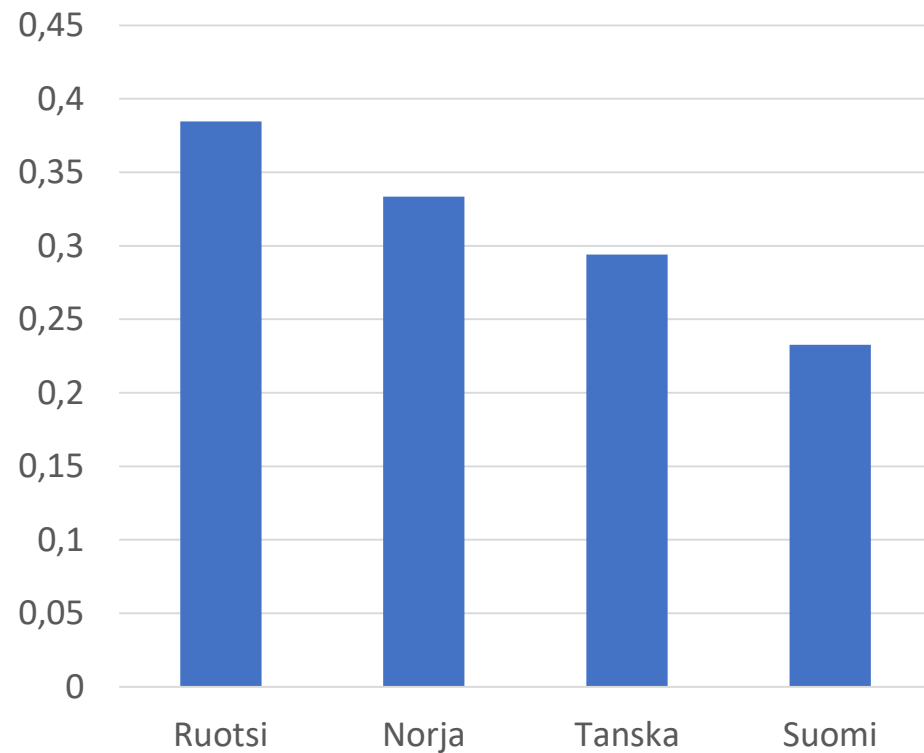
Yhteenvetoa tutkimuksista

Suomi vs muut Pohjoismaat

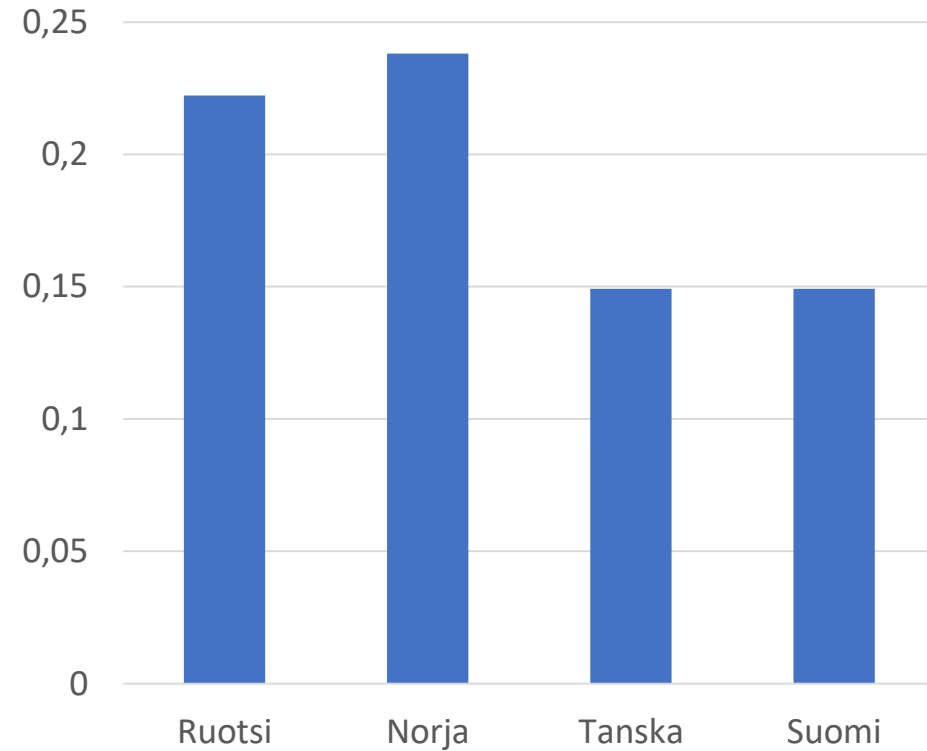
Yksityisten palveluntuottajien sama korvaus Suomessa vs Julkiset

Henkilöstömitoitus Pohjoismaissa

Aamuvuorossa työntekijöitä per asiakas
(hoitajia ja hoitoapulaisia yhteensä)

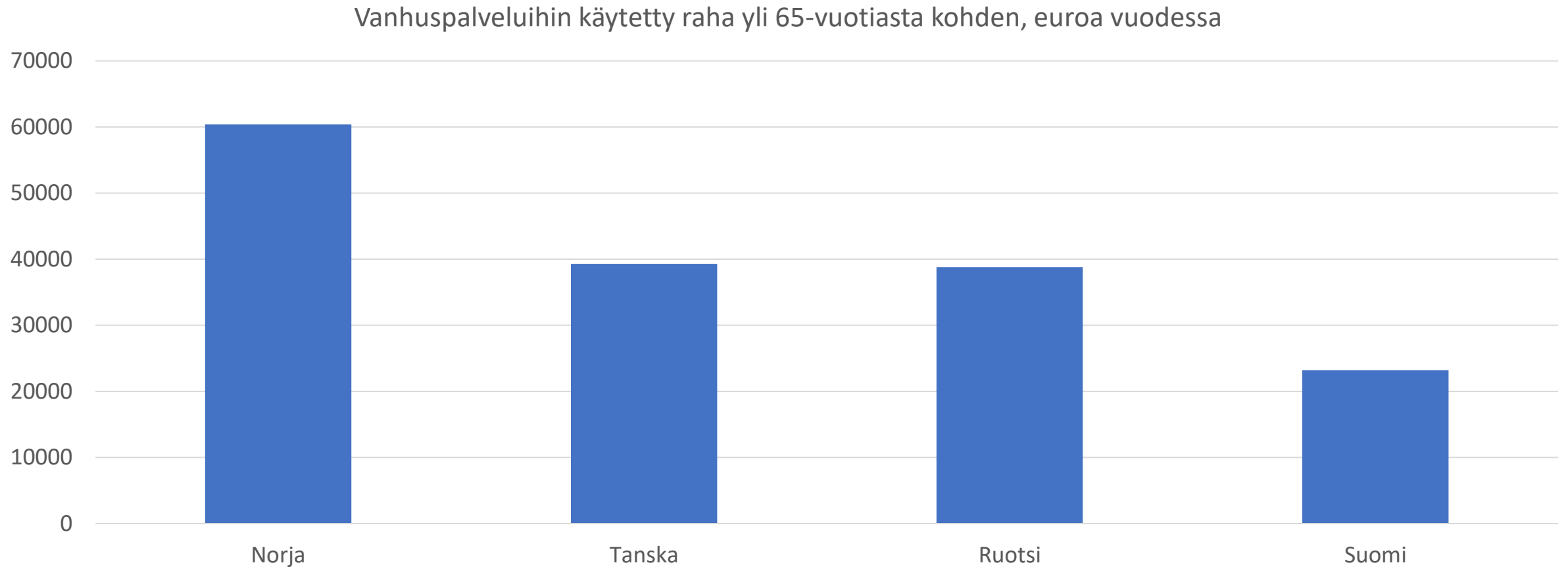

Iltavuorossa työntekijöitä per asiakas
(hoitajia ja hoitoapulaisia yhteensä)

Lähde: Jyväskylän Yliopisto, Hoivatyö muutoksessa (2018)

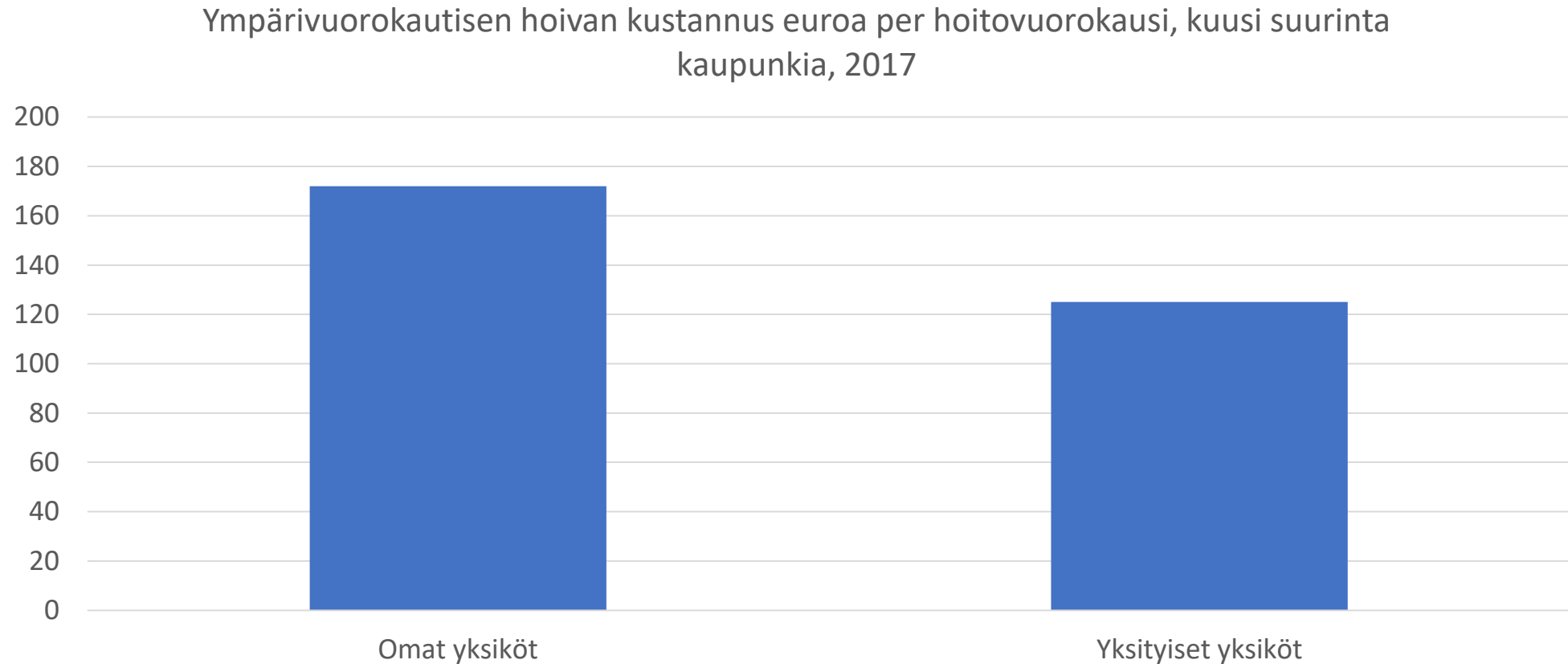
Vanhuspalveluihin käytetty raha Pohjoismaissa

Lähde: Nososco, Social Protection in the Nordic Countries (2017); Luvut ostovoimakorjattu Suomea vastaaviksi

Yksityisten hinta vs julkisten hinta Suomessa

Lähde: Vanhusten sosiaali- ja terveystalvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2017, Auri Lyly-Falk, Kuusikko-työryhmän julkaisusarja 3/2018 (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere, Oulu)